

BIJLAGE B2 Opleidings specifieke bijlage van de Onderwijs- en Examenregeling voor de Bacheloropleiding Psychologie

De regels in deze bijlage zijn onderdeel van het opleidingsdeel van het studentenstatuut, inclusief de onderwijs- en examenregeling, van de bacheloropleiding Psychologie van de faculteit Gedragswetenschappen van de Universiteit Twente, verder te noemen 'OER'.

a. Inhoud van de opleiding en van het daaraan verbonden examen

De opleiding omvat de volgende onderwijseenheden in de studiejaar B1, B2 en B3 dat, indien in het geheel succesvol is afgerond, toelatingsrecht geeft tot het bachelorexamen.

Studieprogramma eerste jaar: P (propedeuse) / B1 (Bachelor 1)

Semester 1

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
290105	Inleiding psychologie	5	Dr. P. Wilhelm Prof. dr. A.J.M. de Jong	Tentamen
290107	Sociale psychologie	5	Dr. C.H.C. Drossaert Dr. C. Bode Prof.dr. E.R. Seydel	Tentamen
290106	Bio- en neuropsychologie	5	Prof.dr.ing. W.B. Verwey Dr. D. Talsma	Tentamen
290115	Psychologisch ontwerpen: theorie	5	Drs. M. Groenier C.H. Wiering MSc Prof. dr. J.M. Pieters	Tentamen
196215	Inleiding onderzoeksmethodologie	4	Dr. ir. B.P. Veldkamp Ir. W.M.M. Tielen	Tentamen, Opdracht
196216	Statistiek 1	4	Dr. J.C.W. van Ommeren Ir. W.M.M. Tielen	Tentamen, Deeltoets
290130	Academische vaardigheden	2	Prof.dr. M.F. Steehouder	Tentamen, Opdracht

Semester 2

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
196217	Statistiek 2	4	Drs. S. J. Oosterloo Ir. W.M.M. Tielen	Tentamen, Opdracht, Deeltoets
290120	Persoonlijksleer	5	Dr. G. Westerhof	Tentamen
290108	Functieleer	5	Dr. R. van der Lubbe Dr. D. Talsma	Tentamen
290121	Testtheorie en inleiding psychodiagnostiek	5	Dr. S.M. van den Berg	Tentamen
290206	Ontwikkelingspsychologie	5	Dr. A.H. Gijlers Dr. T.H. van Leeuwen	Tentamen
290116	Psychologisch ontwerpen: opdracht	5	Drs. M. Groenier C.H. Wiering MSc Prof.dr. J.M. Pieters	Opdracht
290130	Academische vaardigheden	1	Prof.dr. M.F. Steehouder	Tentamen, Opdracht

NB: de vetgedrukte examinator is eerstverantwoordelijke.

'Tentamen' is schriftelijk, tenzij anders vermeld; 'opdracht' kan zijn één of meerdere opdrachten (al dan niet met presentatie); 'deeltoets' kan zijn één of meerdere deeltoetsen. Details over vorm en aantal van de onderwijseenheden 'opdracht', 'deeltoets' of 'practicum' worden door de examinator bekend gemaakt).

Het jaarrooster wordt tijdens de introductie uitgereikt en staat vermeld in de studiegids. Daarin staan de plaats en tijd van alle bijeenkomsten van de onderwijseenheden vermeld, evenals de data van de tentamens. Samen vormen de beoordelingen van bovengenoemde onderwijseenheden het propedeutische examen. Een student is geslaagd voor het propedeutische examen, indien alle bovenstaande onderwijseenheden met een voldoende zijn afgerond.

Studieprogramma PSY tweede jaar: B2

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
290202	Onderzoeksopdracht	1	Drs. M. Groenier C.H. Wiering MSc Prof. dr. J.M. Pieters	Opdracht
294201	Inleiding arbeids- en organisatiepsychologie	5	Prof.dr. K. Sanders	Tentamen
291202	Onderwijspsychologie	5	Dr. P. Wilhelm Prof. dr. A.J.M. de Jong	Tentamen
292201	Risicopsychologie en besliskunde	5	Dr. J.M. Gutteling Dr. M. Kuttschreuter Dr. E.F.J. ter Huurne	Tentamen
290205	Testtheorie en psychodiagnostiek	5	Dr. S.M. van den Berg	Tentamen
296201	Dataverzameling voor Psychologie	4	Dr. S.M. van den Berg	Tentamen, Opdracht
196220	Statistiek 3	4	Drs. S.J. Oosterloo Ir. W.M.M. Tielen	Tentamen, Opdracht, Deeltoets
290209	Practicum communicatieve vaardigheden	5	Drs. G.W. Brinkman Drs. W.B. Tollenaar	Opdracht

Semester 2

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
196222	Kwalitatief onderzoek voor PSY	4	Drs. E.J. van Rossum	Tentamen, Opdracht
294205	Inleiding consumentenpsychologie	5	Dr. M. Galetzka	Tentamen
290202	Onderzoeksopdracht	7	Drs. M. Groenier C.H. Wiering MSc Prof. dr. J.M. Pieters	Opdracht
290209	Practicum communicatieve vaardigheden	5	Drs. G.W. Brinkman Drs. W.B. Tollenaar	Opdracht
290208	Filosofie van de psychologie/kennisleer	5	Drs. S. Uithol Dr. E.C. Brouwer	Tentamen
290206	Ontwikkelingspsychologie	5	Dr. A.H. Gijlers Dr. T.H. van Leeuwen	Tentamen

NB: de vetgedrukte examinator is eerstverantwoordelijke.

Studieprogramma PSY derde jaar: B3

Semester 1

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
-----	Keuzeruimte	30		

Semester 2

Vakcode	Vaknaam	EC	Examinator	Wijze van beoordelen
290325	Psychologische en academische vaardigheden	5	Nog niet bekend	-
296301	Onderzoeksopzet en data-analyse in psychologisch onderzoek	5	Drs. S.J. Oosterloo	Opdracht Deeltoets
-----	Keuzeruimte	5		
196026	Bachelorthese	15	Eerste begeleider zoals genoemd in het afstudeercontract. Tweede begeleider zoals genoemd in het afstudeercontract.	Opdracht

NB: de vetgedrukte examinator is eerstverantwoordelijke.

b. Inrichting van de praktische oefeningen

In de tabel bij a. zijn de onderwijs- en tentamenvormen vermeld. Daarbij is duidelijk geworden welke onderwijseenheden geheel of gedeeltelijk uit (een) praktische oefening(en) bestaan. Voor praktische oefeningen geldt inschrijf- en deelnameplicht en wordt binnen de cursus aangegeven hoe de onderwijseenheid zal worden afgerond.

c. Studielast van de opleiding en van elk van de daarvan deel uitmakende onderwijseenheden

De studielast van de onderwijseenheden is aangegeven onder a.

d. Volgtijdelijkheid van en toelatingseisen voor tentamens en praktische oefeningen. *De toelatingseisen in verband met voorkennis zijn vermeld in bijlage 3.*

e. De doelen en eindtermen van de opleiding (behorende bij artikel 3 OER Bijlage A)

Doelen van de bacheloropleiding Psychologie

Het kenmerkende profiel van pas afgestudeerde bachelors in de psychologie wordt beschreven in de volgende punten:

1. De bachelor psychologie studenten beschikken over ontwerp- en onderzoekscompetenties die hen kwalificeren voor het voortzetten van de studie in de masteropleiding psychologie.

2. De bachelor en de master psychologie studenten worden opgeleid voor het op academisch niveau verrichten van onderzoek naar en ontwikkelen van oplossingen voor psychologische problemen, gebruikmakend van theoretische en empirische evidentie.
3. De bachelor psychologie heeft aandacht voor kennis en voor de basisprocessen die kennis tot een over te dragen, te communiceren, te benutten en te genereren product maken, in een culturele, sociale, technologische en ruimtelijke omgeving die de basisprocessen beïnvloeden en vormgeven.
4. Naast en in combinatie met het zelf verrichten van ontwerp- en onderzoeksactiviteiten beschikken bachelors in de psychologie ook over vaardigheden die het voor hen mogelijk maken op te treden als adviseur, al zal in het algemeen enige jaren praktijkervaring nodig zijn om die rol ten volle te kunnen uitoefenen.

Kenmerkend voor de bacheloropleiding is dat de studenten een brede academische vorming doormaken waarbij naast de psychologie elke student zich via een minor ook heeft verdiept in een andere richting dan de eigen richting. Op basis van een brede wetenschappelijke oriëntatie wordt een creatief abstractievermogen ontwikkeld dat zich leent voor het ontplooiën van initiatieven en het vertonen van professioneel leiderschap in nieuwe en onbekende situaties.

Eindtermen van de Bacheloropleiding Psychologie

De afgestudeerden van de Twentse bacheloropleiding Psychologie zijn in staat...

1. (Wetenschappelijke) Onderzoekscompetenties

...op basisniveau (startniveau master, beginnend beroepsbeoefenaar) (toegepast) psychologisch wetenschappelijk onderzoek op te zetten en uit te voeren en hierover schriftelijk en mondelinge verantwoording af te leggen, waarbij zij:

- a. de voor psychologisch (kwantitatief en kwalitatief) onderzoek gangbare methoden en technieken toe kunnen passen (waarvoor statistische kennis een belangrijke basis vormt);
- b. bij het schriftelijk en mondeling rapporteren de geldende wetenschappelijke normen kennen en toepassen;
- c. het begrippenkader, de theorieën en modellen en werkwijzen uit de basisdisciplines en toepassingsgebieden op adequate wijze gebruiken;
- d. literatuur uit het eigen en aanpalende domein weten te lokaliseren, en op wetenschappelijke, kritische wijze weten te bestuderen, te interpreteren, beoordelen en te gebruiken ten bate van onderzoek.
- e. bij het verzamelen en interpreteren van gegevens een oordeel vormen en verwoorden dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten.

2. Ontwerpcompetenties

...op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar op basis van een systematische ontwerpaanpak (regulatieve cyclus) een psychologisch probleem te analyseren, te diagnosticeren en een passende interventie te genereren, te implementeren en te evalueren, waarbij zij:

- a. behoeften, wensen en eisen van opdrachtgevers (dienstverleners, beleidsmakers) of cliënten kunnen vertalen in een concrete probleemstelling;
- b. zelfstandig zowel als in een (multidisciplinair) team op professionele wijze (projectmatig) aan een opdracht kunnen werken;
- c. schriftelijk en mondeling het ontwerpproces en de resultaten kunnen verantwoorden richting opdrachtgever en betrokkenen en de oplossing in de vorm van een advies richting opdrachtgever kunnen overbrengen;
- d. mondeling en schriftelijk de omgeving of doelgroep kunnen informeren over de aard van een oplossing (interventie) en betrokkenen kunnen mobiliseren tot medewerking;

- e. als ontwerper van oplossingen rekening te houden met de gevoelens en opvattingen van diegenen die betrokken zijn bij het ontwerpproces of afhankelijk zijn van het ontwerp;
- f. testen en gesprekstechnieken weten toe te passen in het kader van psychologische diagnostiek en toepassing van interventiemethoden;
- g. de ethische normen, zoals die zijn vastgelegd in de beroepsethiek voor psychologen, kennen en met in achtneming van die normen hebben leren werken.

3. Vakinhoudelijke kennis

Hiervoor beschikt de afgestudeerde over...

- a. aantoonbare kennis van het begrippenkader en van de belangrijkste en meest recente actuele theorieën, modellen en werkwijzen uit de basisdisciplines:
  - Functieleer (Experimentele Psychologie)
  - Sociale Psychologie
  - Ontwikkelingspsychologie
  - Persoonlijksleer
  - Bio- en Neuropsychologie
  - Testtheorie
- b. aantoonbare kennis van het begrippenkader en van de belangrijkste en meest recente theorieën, modellen en werkwijzen uit een zestal toepassingsgebieden:
  - Arbeid & Organisatie
  - Cognitie en Media
  - Consument & Gedrag
  - Instructie, leren en ontwikkeling
  - Veiligheid & Gezondheid
  - Geestelijke Gezondheidsbevordering
- c. kennis over de wijze waarop deze kennis toegepast is en kan worden.
- d. inzicht in de aard van psychologische (wetenschappelijke) kennis en de wijze waarop deze tot stand is gekomen.

4. Algemene, academische en professionele vaardigheden

Om als beginnend onderzoeker/professional te kunnen functioneren ...

- a. beschikt de student over ontwikkelingsvaardigheden (studievaardigheden, reflectieve vaardigheden, feedback kunnen geven en ontvangen, zelfstandig, doelgericht en planmatig kunnen werken) en de houding die noodzakelijk is om het eigen leer- en werkproces zelfstandig vorm te geven, uit te voeren, te beoordelen en bij te sturen;
- b. informatievaardigheden; hij/zij weet waar betrouwbare informatiebronnen te vinden zijn om zich verder te ontwikkelen binnen zijn/haar eigen vakgebied;
- c. beschikt de student over de sociale vaardigheden die hem/haar in staat stellen samen te werken in teams en goed om te gaan met opdrachtgevers en cliënten en collega's
- d. is hij/zij in staat projectmatig te werken en werkzaamheden te organiseren;
- e. beschikt de student over een academisch denk- en redeneervermogen; hij/zij heeft het vermogen om kritisch, consistent, rationeel, logisch en creatief te denken, te kunnen abstraheren en vanuit abstracties te kunnen denken, verbanden te leggen en te reflecteren;
- f. hij/zij is bekend met de invloed van andersmans waarden en normen;
- g. beschikt de student over argumentatievaardigheden.

De UT student heeft een bredere blik op de wetenschap ontwikkeld en/of werkervaring opgedaan en/of zijn/haar sociale en maatschappelijke horizon verbreed door:

- a. ervaring op te doen met de kennis, methoden en technieken, vocabulaire en cultuur van een andere discipline (via een minor) en/of
- b. een werkstage binnen het werkveld van de psycholoog te volgen en/of
- c. een internationale minor te volgen, inclusief een opdracht in het buitenland en/of
- d. een studieverblijf elders (binnen- of buitenland).

f. Vorm van de opleiding

De opleiding is een voltijds opleiding.

g. Vorm beoordeling en tentamens

De tentamenvorm van de onderwijseenheden is vermeld onder a.

h. Invulling van de vrije ruimte van de opleiding.

In het derde bachelorjaar (B3) heeft elke student een keuzeruimte van 30EC. Studenten kunnen deze keuzeruimte invullen, binnen dan wel buiten de universiteit. De invulling van deze keuzeruimte behoeft de instemming van de Examencommissie PSY. Behoudens specifieke instroomeisen, mogen PSY-studenten als invulling van de 30EC keuzeruimte, zonder toestemming van de examencommissie, aan elke minor deelnemen. Voor toelating tot de minor is UT-breed een aantal regels opgesteld. Deze gelden ook voor PSY-studenten en zijn te vinden op www.utwente.nl/majorminor. De volgende keuzevakken mogen PSY-studenten eveneens zonder instemming van de Examencommissie PSY volgen ter invulling van de 30EC keuzeruimte: Kennis en redeneren (291302), Inleiding cognitieve neurowetenschappen (293306) en Leren bij kinderen en adolescenten (291308).

i. De aangewezen masteropleiding die aansluit op de bacheloropleiding of de afstudeerrichting binnen de bacheloropleiding, is de UT-masteropleiding Psychologie (MPS).

j. Specifieke kenmerken van de opleiding

- *Uiterlijk twee weken voor het begin van de onderwijsperiode (semester of kwartiel) waarin het onderwijs voor een onderwijseenheid wordt aangeboden, maakt de desbetreffende Examencommissie in VIST de volgende aspecten van het onderwijs bekend: omvang, vereiste voorkennis en inhoud van de onderwijseenheid, het studiemateriaal, de tentameneisen, de wijze van tentaminering, en de vormgeving van het onderwijs. In het geval van een boek als studiemateriaal, maakt de Examencommissie van de onderwijseenheid dit minimaal 10 weken voor aanvang van de colleges bekend.*
- *Vanwege het internationale karakter van de staf, zullen verschillende onderwijseenheden in het Engels worden gegeven. Wanneer de docent/begeleider de Nederlandse taal niet machtig is zal de verslaglegging en presentatie door de student in het Engels dienen te geschieden.*

k. Overgangsregelingen:

I het eerste studiejaar, B1 (Propedeuse)

De vakken Inleiding onderzoeksmethodologie (196215), Statistiek 1 (196216) Statistiek 2 (196217), Inleiding psychologie (290105), Sociale psychologie (290107), Bio- en neuropsychologie (290106) en Functieleer (290108, 5EC) worden in dezelfde vorm en omvang aangeboden als in studiejaar 2008/2009. De leerdoelen en inhouden van deze vakken blijven ongewijzigd.

Psychologisch Ontwerpen 1: theorie (290112, 3EC).

Dit vak wordt in 2009/2010 in een enigszins gewijzigde vorm aangeboden en de omvang van het vak in EC belasting wordt uitgebreid van 3 naar 5EC ¹. De leerdoelen van het vak blijven ongewijzigd. Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten vanaf studiejaar 2009/2010 het nieuwe vak Psychologisch Ontwerpen: theorie (290115) van 5EC volgen.

Psychologisch Ontwerpen 1: opdracht (290111, 5EC).

Dit vak wordt in 2009/2010 in dezelfde vorm en omvang aangeboden als in 2008/2009. De leerdoelen en inhoud van het vak blijven ongewijzigd. Alleen de naam van het vak zal veranderen in: Psychologisch Ontwerpen: opdracht (290116, 5EC).

Mediapsychologie (293101, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst aangeboden in het bachelorcurriculum PSY¹. De inhoud van het vak zal een onderdeel vormen van het specialisatie voorbereidende vak Cognitie en Media.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Cognitie en Media (293310) volgen dat dan eenmalig in het eerste semester zal worden aangeboden met een omvang van 5EC. In studiejaar 2010/2011 zal het vak als inleidend specialisatievak voor de masterspecialisatie Cognitie en Media aangeboden worden in de B2 met een omvang van 4EC.

Studenten die nog niet eerder hebben deelgenomen aan het examenonderdeel van zowel Mediapsychologie (293101) als Introductie cognitieve ergonomie(295102) moeten de vakken Cognitie en media (293310) en Inleiding cognitieve neurowetenschappen (293311) volgen.

Introductie cognitieve ergonomie (295102, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst aangeboden in het bachelorcurriculum PSY¹. Studenten wordt dringend geadviseerd om dit vak in het huidige studiejaar 2009/2010 te volgen. De inhoud van het vak zal een onderdeel vormen van het specialisatie voorbereidende vak Cognitie en Media.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Cognitie en Media (293310) volgen dat dan eenmalig in de vrije keuzeruimte van het eerste semester B3 zal worden aangeboden met een omvang van 5EC. In studiejaar 2010/2011 zal het vak als inleidend specialisatievak voor de masterspecialisatie Cognitie en Media aangeboden worden in de B2 met een omvang van 4EC.

Studenten die nog niet eerder hebben deelgenomen aan het examenonderdeel van zowel Mediapsychologie (293101) als Introductie cognitieve ergonomie(295102) moeten de vakken Cognitie en media (293310) en Inleiding cognitieve neurowetenschappen (293311) volgen.

Persoonlijksleer en klinische psychologie (290109, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm aangeboden¹. Daarvoor in de plaats komt het nieuwe vak Persoonlijksleer (290120) van 5EC.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het nieuwe B1-vak Persoonlijksleer (290120) volgen.

Gezondheidspsychologie (296101, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst aangeboden in het bachelorcurriculum PSY¹. Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Inleiding consumentenpsychologie (294205) van 5EC volgen.

Proefpersoonuren B1 (290190).

De proefpersoonuren B1 zullen vanaf studiejaar 2009/2010 een onderdeel worden van de nieuwe B1-vakken Psychologisch ontwerpen: theorie (290115) en Psychologische ontwerpen: opdracht (290116)¹. Studenten die de vakken Psychologisch Ontwerpen 1: theorie (290112, 3EC) en/of Psychologisch Ontwerpen 1: opdracht (290111, 5EC) hebben afgerond, maar de proefpersoonuren B1 nog niet hebben behaald wordt dringend geadviseerd de proefpersoonuren B1 in het huidige studiejaar 2008/2009 te behalen. Studenten die de vakken Psychologisch Ontwerpen 1: theorie (290112, 3EC) en Psychologisch Ontwerpen 1: opdracht (290111, 5EC) nog niet hebben gevolgd en de

proefpersoonuren B1 nog niet hebben behaald moeten de nieuwe vakken Psychologisch ontwerpen: theorie (290115) en Psychologisch ontwerpen: opdracht (290116) volgen, waar de proefpersoonuren B1 een onderdeel van worden.

¹ Artikel 4.1. lid 3 van het "Opleidingsspecifieke deel van het Studentenstatuut van de Universiteit Twente 2008/2009" is van toepassing op dit vak. In studiejaar 2009/2010 kunnen studenten het vak nog twee maal herkansen in zijn oude vorm.

II het tweede studiejaar, B2

De volgende vakken worden in studiejaar 2009/2010 voor het laatst aangeboden in dezelfde vorm, omvang en inhoud:

Inleiding arbeids- en organisatiepsychologie (294201, 5EC).

In studiejaar 2010/2011 zal het vak als inleidend specialisatievak voor de masterspecialisatie Arbeid en Organisatie aangeboden worden in de B2 met een omvang van 4EC.

Risicopsychologie en besliskunde (292201, 5EC).

In studiejaar 2010/2011 zal de inhoud van het vak voor een deel terugkomen in het inleidend specialisatievak voor de masterspecialisatie Veiligheid en Gezondheid dat aangeboden wordt in de B2 met een omvang van 4EC.

Testtheorie en psychodiagnostiek (290205, 5EC).

De inhoud en naam van dit vak wordt enigszins aangepast en zal met ingang van studiejaar 2009/2010 in aangepaste vorm in de B1 aangeboden worden met als vaknaam Testtheorie en inleiding psychodiagnostiek. In studiejaar 2009/2010 zal het nog éénmaal in zijn oorspronkelijk vorm en inhoud worden aangeboden in de B2.

Practicum communicatieve vaardigheden (290209, 5EC).

De omvang van het vak zal aangepast worden en het vak zal met ingang van studiejaar 2010/2011 in de B2 aangeboden worden met een omvang van 4EC. De naam van het vak zal veranderen in Psychologische vaardigheden.

Filosofie van de psychologie/kennisleer (290206, 5EC).

De inhoud van dit vak zal aangepast worden en het vak zal verplaatst worden naar de B3. Het vak zal voor het eerst in aangepaste vorm aangeboden worden in de B3 in studiejaar 2011/2012.

Ontwikkelingspsychologie (290206, 5EC).

De inhoud, omvang en leerdoelen van het vak zullen niet gewijzigd worden. Dit vak zal verplaatst worden naar de B1. In studiejaar 2009/2010 zal het vak zowel in de B1 als B2 aangeboden worden.

De volgende vakken zijn in studiejaar 2008/2009 voor het laatst aangeboden in dezelfde vorm, omvang en inhoud in het B2 en zullen in studiejaar 2009/2010 niet meer aangeboden worden:

Psychologisch ontwerpen 2 (290201, 10EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst aangeboden in deze omvang ¹. De omvang van het vak zal in studiejaar 2009/2010 teruggebracht worden naar 8EC. De inhoud en leerdoelen van het vak worden enigszins aangepast en de naam van het vak zal veranderen in Onderzoeksopdracht (290202, 8EC). Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Onderzoeksopdracht (290202) van 8EC volgen.

Kennispsychologie (291201, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm en inhoud aangeboden ¹.

¹ Artikel 4.1. lid 3 van het "Opleidingsspecifieke deel van het Studentenstatuut van de Universiteit Twente 2008/2009" is van toepassing op dit vak. In studiejaar 2009/2010 kunnen studenten het vak nog twee maal herkansen in zijn oude vorm.

Daarvoor in de plaats komt met ingang van studiejaar 2009/2010 het nieuwe vak Onderwijspsychologie (291202) van 5EC. In studiejaar 2010/2011 zal het vak als inleidend specialisatievak voor de masterspecialisatie Instructie, Leren en Ontwikkeling aangeboden worden in de B2 met een omvang van 4EC.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het nieuwe B2-vak Onderwijspsychologie (291202) volgen.

Geschiedenis van de psychologie (290207, 5EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm en inhoud aangeboden ¹. De inhoud en leerdoelen van het vak zullen veranderen en het vak zal verplaatst worden naar de B3. Het vak zal voor het eerst in de B3 aangeboden worden in studiejaar 2010/2011. Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het nieuwe B2-vak Inleiding consumentenpsychologie (294205) volgen en in studiejaar 2010/2011 het nieuwe B3-vak Geschiedenis van de psychologie.

Data-analyse 2 (196212, 3EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm en inhoud aangeboden ¹. De inhoud, leerdoelen en omvang van het vak zullen aangepast worden en de naam van het vak zal veranderen in Statistiek 3 (196222) van 4EC. Dit vak zal in studiejaar 2009/2010 voor het eerst aangeboden worden.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Statistiek 3 (196222) volgen. Aan studenten die dit betreft wordt dringend adviseerd de colleges te volgen van het vak statistiek 2 waarin de hoofdstukken 8 en 9 van More and McCabe worden behandeld, omdat deze stof bekend wordt verondersteld bij het tentamen van Statistiek 3.

M&T3: Interview, observatie & enquête (196213, 3EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm aangeboden ¹. De leerdoelen en inhoud van het vak worden aangepast en de naam van het vak zal veranderen in: Dataverzameling voor psychologie (296201) van 4EC. Dit vak zal voor het eerst in studiejaar 2009/2010 aangeboden worden. Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Dataverzameling voor psychologie volgen.

M&T2: Onderzoeksontwerpen (196214, 4EC).

Dit vak is in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm aangeboden ¹. De leerdoelen en inhoud van het vak worden aangepast en de naam van het vak zal veranderen in: Kwalitatief onderzoek voor psychologie (296202) van 4EC. Dit vak zal voor het eerst in studiejaar 2009/2010 aangeboden worden.

Studenten die nog niet eerder aan het examenonderdeel van dit vak hebben deelgenomen moeten in studiejaar 2009/2010 het vak Kwalitatief onderzoek voor psychologie volgen.

Proefpersoonuren B2/B3 (290290)

De proefpersoonuren B2/B3 zullen vanaf studiejaar 2009/2010 een onderdeel worden van het nieuwe B2-vak Onderzoeksopdracht (290202) ¹. Studenten die het vak Psychologisch Ontwerpen 2 (290201) reeds hebben afgerond, maar de proefpersoonuren B2/B3 nog niet hebben behaald wordt dringend geadviseerd de proefpersoonuren B2/B3 in het huidige studiejaar 2008/2009 te behalen. ¹ Artikel 4.1. lid 3 van het "Opleidings specifieke deel van het Studentenstatuut van de Universiteit Twente 2008/2009" is van toepassing op dit vak. In studiejaar 2009/2010 kunnen studenten het vak nog twee maal herkansen in zijn oude vorm.

Studenten die het vak Psychologisch Ontwerpen 2 (290201) nog niet hebben gevolgd en de proefpersoonuren B2/B3 nog niet hebben behaald moeten het nieuwe vak Onderzoeksopdracht (290202) volgen, waar de B2/B3 proefpersoonuren een onderdeel van worden.

III het derde studiejaar, B3

Met ingang van studiejaar 2009/2010 is het voor studenten die in studiejaar 2007/2008 of 2008/2009 zijn begonnen met de bachelor PSY niet meer mogelijk om in het derde studiejaar te kiezen voor een thema. Voor oudere generaties studenten die bijna nominaal studeren blijft de mogelijkheid bestaan om de B3 in de oude vorm af te ronden. Wijzigingen van B3 themavakken en bijbehorende overgangsregeling is te vinden in de overgangsregeling mastercurriculum Psychologie (zie OER van de masteropleidingen Gedragwetenschappen). De minorruimte van 20EC wordt uitgebreid tot een keuzeruimte van 30EC. Studenten kunnen deze keuzeruimte van 30EC invullen, binnen dan wel buiten de universiteit. De mate van vrijheid die de studenten krijgen wordt nog uitgewerkt en behoeft de instemming van de examencommissie PSY. De keuzeruimte kan bijvoorbeeld ingevuld worden met een studieverblijf elders in binnen- of buitenland, een minor, een praktijk- en/of onderzoeksstage, keuzevakken of een combinatie van mogelijkheden.

De bachelorthese blijft 15EC. Daarnaast komen in het tweede semester drie verplichte vakken van elk 5EC, namelijk Psychologische en academische vaardigheden, Geschiedenis van de psychologie en Filosofie van de psychologie. Het nieuwe B3-programma zal gefaseerd ingevoerd worden. De studiejaar 2009/2010 en 2010/2011 zijn overgangsjaren.

Het vak **Onderzoeksopzet en data-analyse in psychologisch onderzoek (296301, 5EC)** wordt in studiejaar 2009/2010 voor het laatst aangeboden in de B3. Het vak zal met ingang van studiejaar 2010/2011 in de B2 aangeboden worden en de omvang zal teruggebracht worden naar 4EC.

Het vak **Beroepsethiek (299310, 0EC)** wordt in studiejaar 2008/2009 voor het laatst in de huidige vorm aangeboden ¹. De inhoud van het vak zal een onderdeel worden van het nieuwe B3-vak Psychologische en academische vaardigheden.

In de studiejaar 2009/2010 en 2010/2011 is er in het tweede semester een extra keuzeruimte van 5EC. Deze 5EC keuzeruimte mag ingevuld worden met vakken uit de master PSY, keuzevakken die met ingang van studiejaar 2009/2010 in de B3 aangeboden worden of verdiepingsvakken die met ingang van studiejaar 2010/2011 in het vierde kwartiel B2 worden aangeboden.

¹ Artikel 4.1. lid 3 van het "Opleidingsspecifieke deel van het Studentenstatuut van de Universiteit Twente 2008/2009" is van toepassing op dit vak. In studiejaar 2009/2010 kunnen studenten het vak nog twee maal herkansen in zijn oude vorm.

Bijlage 1: Regeling studieadvies (behorende bij OER Art. 6 lid 7b en bij WHW art. 7 lid 2u)

Overeenkomstig artikel 7.8 lid b van de WHW dient de decaan van de faculteit, via de studieadviseur, aan het einde van het eerste studiejaar een studieadvies aan iedere student uit te brengen. Leidraad voor dat advies is het aantal behaalde studiepunten en het advies van studieadviseur en mentor. De studieadviezen zijn niet bindend. Hieronder wordt een korte toelichting gegeven bij de uit te brengen adviezen.

Behaalde EC's	Studieadvies	Betekenis
45 en meer	1	Studie voortzetten
31 t/m 44	3	Studie voortzetten, planning laten accorderen door studieadviseur (treedt op namens de examencommissie)
30 en minder	5	Studie beëindigen

Meer informatie over studieadviezen en de praktische consequenties is verkrijgbaar bij de mentor of de studieadviseur.

Bijlage 2: Opleidingsspecifieke eisen bij het afsluitende onderdeel (behorende bij Bijlage B d)

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorthese. Om aan de bachelorthese te beginnen moet men de B1 en B2 afgerond hebben.

Voor verdere eisen betreffende de bachelorthese, zie de website www.psy.utwente.nl/afstudeerweb.

Bijlage 3: Overzicht van voorkenniseisen van onderwijseenheden van de bacheloropleiding Psychologie (behorende bij Bijlage B d)

A: Volgorde waarin onderwijseenheden van het bachelorexamen worden afgenomen zoals bedoeld in OER art. 9 lid 10)

Vak	Verplicht voorafgaand onderdeel
Onderzoeksopdracht (290202)	- Psychologisch ontwerpen: opdracht (290116)
Onderzoeksopzet en data-analyse in psychologisch onderzoek (296301)	- Afgeronde WO propedeuse (P/B1) en Statistiek 3 (196220)
Bachelorthese	- Zie bijlage 2
Keuzeruimte B3:	
- minor	- Minimaal 80EC moet behaald zijn
- keuzevakken	- Minimaal 80EC moet behaald zijn
- stage	- B1 en B2 moeten behaald zijn

N.B. Naast de hierboven genoemde onderwijseenheden met bijbehorende vakcodes, kunnen ook de onderwijseenheden gelden in het kader van de overgangsregelingen (kenmerk: PSY/MPS-OSC.09.173).

B: Voorkenniseisen binnen een onderwijseenheid

Indien er binnen een onderwijseenheid voorkenniseisen worden gehanteerd (b.v. slechts mogen deelnemen aan het tentamen indien de daaraan voorafgaande opdracht succesvol is afgerond) dient de docent dit voor de start van de onderwijseenheid schriftelijk (via VIST en Blackboard) aan de deelnemende studenten te hebben meegedeeld.

Bijlage 4: Samenstelling examencommissie PSY/MPS

Examencommissie Psychologie – PSY/MPS

Voorzitter:	Prof. Dr. Ing. W.B. Verwey
Stafleden:	Dr. E. Giebels, Dr. H. Boer, Dr. T.H.S. Eysink, Dr. Ir. P.W. de Vries
Griffier:	M.W.J. Peijster-Terpelle
Adviseurs:	Drs. A.A.M. van Bijsterveldt, opleidingsdirecteur L. Holsbeeke MSc, onderwijscoördinator K.A.L. Zomer MSc, studieadviseur M. van Maarseveen MSc, studieadviseur

BIJLAGE B3 Gedragsregels van de examencommissie ten behoeve van de examens en tentamens voor de bacheloropleiding Psychologie

Artikel 1 De examencommissie

1. De decaan van de faculteit stelt een examencommissie in ten behoeve van het afnemen van examens en ten behoeve van de organisatie en coördinatie van de tentamens voor elke combinatie van een bacheloropleiding en een erop aansluitende masteropleiding en voor iedere andere masteropleiding, conform WHW art. 7.12 en 9.15.
2. De bevoegdheid van de examencommissie strekt zich uit tot alle onderwijseenheden die deel uitmaken van de opleiding van de student.
3. De examencommissie bestaat uit tenminste drie leden, waaronder minimaal één hoogleraar.
4. De examencommissie bestaat uit leden van het personeel die belast zijn met het verzorgen van het onderwijs in de opleiding.
5. De benoemingsperiode van de leden is drie jaar. De leden zijn herbenoembaar.
6. De vergaderingen van de examencommissie zijn besloten.
7. Ten behoeve van het afnemen van de tentamens wijst de examencommissie voor ieder examenonderdeel één of meer examinatoren aan. In het geval van meerdere examinatoren voor een onderwijseenheid, wordt één examinator als verantwoordelijke examinator aangewezen.
8. Als examinatoren kunnen slechts aangewezen worden leden van het personeel die met het verzorgen van de opleiding zijn belast alsmede deskundigen van buiten de universiteit (art. 7.12 van de wet).
9. De examencommissie kan aan de examinatoren richtlijnen en aanwijzingen geven met betrekking tot de beoordeling van degene die het tentamen aflegt en met betrekking tot de vaststelling van de uitslag van het tentamen.
10. Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de verantwoordelijke examinator er op toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen. De uitslag van delen van een tentamen (toetsen, deelopdrachten) wordt door de examinator schriftelijk in zijn eigen administratie vastgelegd.
11. De examencommissie stelt regels vast met betrekking tot de goede gang van zaken tijdens de tentamens verbonden aan de desbetreffende opleiding en met betrekking tot de in dat verband te nemen maatregelen. Zij kan de examinatoren hiertoe richtlijnen en aanwijzingen geven.
12. De examencommissie kan zich laten bijstaan door de bij de opleiding betrokken medewerkers zoals opleidingsdirecteur, opleidingscoördinator, studieadviseur en/of mentoren. Zij hebben een adviserende stem in de vergaderingen. De examencommissie kan besluiten om haar toekomstige bevoegdheden te mandateren aan de voorzitter of secretaris en de uitvoering te delegeren aan het opleidingsbestuur, voor zover de wet of deze regeling zich daartegen niet verzetten.
13. De voorzitters van de examencommissies overleggen over en coördineren het opleidingsoverstijgende examenbeleid en aanhangende procedures, daar waar betrokkenheid gevraagd is met als doel het bereiken van rechtsgelijkheid binnen de faculteit. Zij streven daarbij naar unanimiteit.
14. Het griffierschap van de examencommissies wordt verzorgd door een medewerker van het OSC.

Artikel 2 Verlenen examenbevoegdheden

1. De examencommissie stelt jaarlijks een lijst samen van examinatoren. In het algemeen is degene die eerstverantwoordelijke is voor het onderwijs ook eerstverantwoordelijk voor de beoordeling van de studieresultaten. De examencommissie hanteert als criteria:
  - a. examenbevoegd zijn leden van de vaste of tijdelijke staf (promovendus, UD, UHD, Hoogleraar, Docent) van de UT, die aan de onderwijskwalificatie-eisen hebben voldaan (indien van toepassing) en betrokken zijn bij de opleiding;
  - b. de bevoegdheid beperkt zich tot het domein waarbinnen de stafleden als deskundigen erkenning genieten;
  - c. de examinerator is slechts bevoegd om de studieresultaten te beoordelen voor het niveau waarvoor hij zelf minimaal 1 niveau hoger is opgeleid;
  - d. stafleden van andere universiteiten zijn eveneens examenbevoegd, indien zij aan de genoemde eisen voldoen;
  - e. In alle andere gevallen neemt de examencommissie een besluit om iemand examenbevoegd te verklaren. In dit besluit is de geldigheidstermijn en het vakgebied vermeld.
2. Voor de beoordeling van de bacheloropdracht of afsluitende onderwijseenheid van de B-fase wordt een bachelorcommissie (afstudeercommissie) samengesteld.
Tot de bachelorcommissie behoren tenminste:
  - de dagelijkse begeleider van de student;
  - de 2e begeleider;(de eisen die aan de begeleiders gesteld worden zijn dat de begeleider minimaal een Msc- of Drs-grad heeft behaald en dat minimaal één gepromoveerde deel uitmaakt van de commissie).
Praktijkdeskundigen kunnen deel uitmaken van de bachelorcommissie in de rol van adviseur.
  - a. De samenstelling vereist goedkeuring van de examencommissie.
  - b. De uitvoering hiervan is gedelegeerd aan BOZ-PSY.

Artikel 3 Uitgangspunten van de examencommissie

1. Bij alle organisatorische zaken rond onderwijsprogramma's is de nominale programmering van het onderwijs leidend. De regelgeving voor examens stimuleert cohortsgewijs studeren en probeert studievertraging waarbij de programmatische volgorde in onderwijsprogramma's wordt verstoord te voorkomen.
2. De examencommissie heeft in een aantal gevallen, waarin de onderwijs- en examenregeling dat expliciet bepaalt, de bevoegdheid om af te wijken van de onderwijs- en examenregeling.
3. De examencommissie vraagt studieadviseurs om advies over te nemen beslissingen die de individuele studenten aangaan. Hierbij zal de van de student zelf afkomstige informatie vertrouwelijk worden behandeld. Rekening wordt gehouden met het studieplan van de student en met de bekende oorzaken van studievertraging.
4. De beslissing dient ertoe bij te dragen dat de student een maximale studieprestatie behaalt.

Artikel 4 Opstellen en vorm van tentamens en de wijze van toetsing

1. In de opleidingsspecifieke bijlage van de OER is vastgelegd hoe de beoordeling voor elke onderwijseenheid plaatsvindt.
2. Op verzoek van de student kan de examencommissie toestaan dat een tentamen op een andere wijze wordt afgelegd dan de in de bijlage aangegeven wijze.
3. De vragen en opgaven van een tentamen gaan de bronnen waar de stof aan is ontleend en het op de hoorcolleges behandelde niet te buiten. Daartoe kan ook de inhoud van verplichte voorkennisvakken worden gerekend. Deze bronnen worden voor het begin van het onderwijs, dat gegeven wordt ter voorbereiding op het desbetreffende tentamen,

bekend gemaakt. Al dan niet verplichte deelname aan onderdelen van de onderwijseenheid, wijze van tentamineren, de eventuele samenstelling (inclusief weegfactoren) van het eindcijfer en de vormgeving van het onderwijs worden uiterlijk tijdens de eerste bijeenkomst van een onderwijseenheid schriftelijk of digitaal bekend gemaakt.

4. Voor practica, individuele opdrachten en groepsopdrachten geldt dat bij aanvang van de onderwijseenheid bekend moet zijn op welke wijze de beoordeling plaatsvindt. Ook dient in de beschrijving van de onderwijseenheid opgenomen te zijn op welke wijze een herkansingsmogelijkheid wordt geboden wanneer practica, individuele opdrachten en groepsopdrachten met onvoldoende resultaat zijn volbracht, met inachtneming van het gestelde in lid 3.

Artikel 5   Schriftelijke en mondelinge tentamens

1. Een schriftelijk tentamen duurt ten hoogste 3½ uur; een individueel mondeling tentamen ten hoogste 1½ uur. Een groepsgewijs afgenomen mondeling tentamen duurt ten hoogste 4 uur.
2. De beoordeling van een schriftelijk tentamen vindt plaats aan de hand van vooraf opgestelde normen voor de verschillende opgaven of delen van opgaven van het tentamen.
3. Het bij een schriftelijk tentamen maximaal per opgave te behalen aantal punten wordt aan de studenten bekend gemaakt door dit bij de tentamenopgaven te vermelden.
4. Wanneer bij het afnemen van het tentamen blijkt dat er een foute inschatting is gemaakt ten aanzien van de maakbaarheid binnen de beschikbare tijd, ten aanzien van de eenduidigheid van de vragen of ten aanzien van de moeilijkheidsgraad, rapporteert de examinator dit onverwijld aan de examencommissie.
De examencommissie is bevoegd maatregelen te nemen.
5. Bij een mondeling tentamen, zijn tenminste twee examinatoren aanwezig.
6. Een examencommissielid heeft te allen tijde het recht om bij een tentamenzitting aanwezig te zijn. De positie wordt aan de tentamenkandidaat verduidelijkt.

Artikel 6   Orde tijdens tentamens

1. Bij elke tentamenzitting worden door de examinator één of meerdere surveillanten aangewezen om er op toe te zien dat de zitting in goede orde verloopt. (In bijlage 1 van dit Reglement is een Reglement van Orde toegevoegd)
2. Tijdens een tentamenzitting moet de student zich kunnen legitimeren met een bewijs van inschrijving (collegekaart).
3. In geval van fraude krijgt de student geen beoordeling en wordt de examencommissie in kennis gesteld. De examencommissie kan hem of haar dan voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan dat tentamen. In het geval van vooropgezette fraude kan de examencommissie hem of haar voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan maximaal alle tentamens. (In bijlage 2 van dit Reglement wordt nader gespecificeerd wat onder fraude wordt verstaan)

Artikel 7   Regels in geval van calamiteiten

1. Indien zich een calamiteit voordoet of dreigt voor te doen tijdens of kort voor een tentamen is de examinator bevoegd te handelen en moeten de studenten de aanwijzingen van de examinator opvolgen.
2. Indien er zich calamiteiten voordoen of dreigen voor te doen tijdens of kort voor een tentamen geldt het volgende: indien er een calamiteit is te verwachten voor aanvang van een tentamen, wordt het tentamen uitgesteld met onmiddellijke ingang. De examinator stelt in overleg met de opleidingsdirecteur een nieuw tentamentijdstip vast.
3. Het nieuw vastgestelde tentamenmoment, dat binnen een maand plaatsvindt (de vakantiemaanden niet meegerekend), is bindend. Dit wordt binnen drie werkdagen nadat het gebouw weer is vrijgegeven bekendgemaakt via de gebruikelijke media.

4. Indien er een calamiteit plaatsvindt of is te verwachten tijdens een tentamen dient er, indien mogelijk, als volgt te worden gehandeld:
  - a. op al het tentamenwerk is bij aanvang van het tentamen de naam en het studentnummer door de student vermeld;
  - b. de aanwezigen dienen op last van de verantwoordelijke instantie of surveillant direct de tentamenzaal te verlaten;
  - c. de studenten laten het gemaakte tentamenwerk achter in de tentamenzaal.
  - d. indien men in de gelegenheid is geweest al te beginnen met het tentamen wordt, indien dit redelijkerwijze mogelijk is, op grond van de ingeleverde (gedeeltelijk) gemaakte opgaven door de docent hierover het eindcijfer bepaald.
5. Indien de docent op grond van het in artikel 7.4d genoemde geen eindcijfer kan bepalen, wordt er binnen een maand (de vakantiemaanden niet meegerekend) na het door een calamiteit afgebroken tentamen een herkansing georganiseerd voor de gedupeerde studenten, mits deze zich voor het bedoelde tentamen hadden aangemeld.

Artikel 8 Zak-/slaagregeling

1. De examencommissie stelt een zak/slaagregeling vast behorend bij elk van de examens.
  - a. Een onderwijseenheid is succesvol afgerond als het afgeronde cijfer tenminste een 6 is.
  - b. Wanneer het niet afgeronde cijfer op een .50 of hoger uitkomt, wordt naar het nabij gelegen hogere gehele cijfer afgerond.
  - c. Een cijfer tussen de 0 en 1,49 wordt naar een 1 afgerond.
  - d. Een onderwijsfase (P, B) is succesvol afgesloten als alle onderwijseenheden met een voldoende zijn afgerond.
2. Indien (delen van) een onderwijseenheid door verschillende examinatoren wordt beoordeeld, ziet de examiner/coördinator er op toe dat dit wordt gedaan op grond van dezelfde normen. De uitslag van delen van een tentamen (toetsen, deelopdrachten) wordt door de examiner schriftelijk in zijn eigen administratie vastgelegd.
3. De beoordelingen worden doorgaans uitgedrukt in de vorm van één van de cijfers 1 tot en met 10. Aan de cijfers moet de volgende betekenis worden gehecht:

1: zeer slecht	4: onvoldoende	7: ruim voldoende
2: slecht	5: net niet voldoende	8: goed
3: zeer onvoldoende	6: voldoende	9: zeer goed
		10: uitmuntend

Examenonderdelen kunnen op een andere wijze dan met een cijfer beoordeeld worden indien naar het oordeel der examiner(en) een voldoende prestatie is geleverd. De beoordelingen zijn: Voldaan, Niet voldaan of Vrijstelling

Artikel 9 Cum Laude

1. De examencommissie stelt een cum laude regeling vast voor de bacheloropleiding. De regeling omvat de volgende criteria:
  - a. Ingeval de student bij het afleggen van het Bachelorexamen blijkt heeft gegeven van uitzonderlijke bekwaamheid, kan dit op het diploma met de woorden "met lof" worden vermeld.
  - b. Uitzonderlijke bekwaamheid is aanwezig wanneer aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:
    - i het gemiddelde der beoordelingscijfers, behaald voor onderdelen van het afsluitend examen (B2- en B3-programma), bedraagt tenminste 8;
    - ii bij het bepalen van bovenbedoeld gemiddelde worden de vakken waarvoor geen oordeel in de vorm van een cijfer is gegeven dan wel een vrijstelling is verleend niet buiten beschouwing gelaten. Het cijfer op basis waarvan de vrijstelling is verleend wordt meegenomen in de beoordeling;
    - iii geen enkel examenonderdeel in het B2-/B3-programma is met een onvoldoende beoordeeld en ten hoogste één examenonderdeel is beoordeeld met het cijfer 6;

- iv voor maximaal een derde van de totale omvang van het post-propedeutisch deel van de opleiding is een vrijstelling verleend;
  - v het eindcijfer voor de afsluitende onderwijseenheid (opdracht, thesis) bedraagt minimaal een 8;
  - vi de bacheloropleiding is afgerond binnen vier jaar, tenzij bijzondere omstandigheden, ter beoordeling van de examencommissie, een grotere overschrijding rechtvaardigen. Tot de bijzondere omstandigheden worden in ieder geval gerekend de omstandigheden die worden erkend bij de toekenning van afstudeersteun.
- c. Indien niet geheel aan deze richtlijnen is voldaan kan de voorzitter van de afstudeercommissie of de bachelorcoördinator een voorstel tot toekenning van het predicaat 'met lof' voorleggen aan de examencommissie. In dat geval dienen de bijzondere omstandigheden en de uitzonderlijkheid van de prestatie extra te worden beargumenteerd.

Artikel 10   Getuigschriften en registratie

1. Ten bewijze dat het propedeutisch- respectievelijk bachelorexamen met goed gevolg is afgelegd, wordt door de examencommissie een diploma uitgereikt. Het diploma wordt ondertekend door de voorzitter van de examencommissie. Bij afwezigheid kan ook één van de leden van de examencommissie of van het opleidingsbestuur tekenen.
2. Op een van het diploma deel uitmakende bijlage worden de tot het examen behorende onderdelen en de beoordeling van die onderdelen vermeld. Tevens worden vermeld de niet tot het examen behorende onderdelen waarin, voordat over de uitslag van het examen is beslist, op verzoek van de student is getentamineerd, mits die onderdelen met goed gevolg zijn afgelegd.
3. De bijlage bij het bachelordiploma is opgenomen in een diplomasupplement. Dit supplement heeft tot doel inzicht te verschaffen in de aard en de inhoud van de afgeronde opleiding, mede met het oog op de internationale herkenbaarheid van opleidingen.
4. Indien de examencommissie het judicium 'met lof' heeft verleend aan de student, wordt dit op het diploma vermeld. Studenten die met goed gevolg het UT-honoursprogramma hebben doorlopen krijgen bij het diploma de aantekening 'graduated with Honours'.
5. Een student die meer dan een tentamen met goed gevolg heeft afgelegd en aan wie geen diploma als bedoeld in lid 1 kan worden uitgereikt, ontvangt desgevraagd een door de examencommissie af te geven verklaring waarin in elk geval de tentamens zijn vermeld die door hem met goed gevolg zijn afgelegd.

Artikel 11   Vrijstellingen

1. De examencommissie verleent vrijstelling voor het afleggen van tentamens in onderwijseenheden en/of deelname aan praktische oefeningen, wanneer
  - a. een gelijkwaardige (qua niveau) en gelijksoortig (qua aard van de doelstellingen) onderwijseenheid is afgelegd binnen een andere opleiding of aan een andere erkende, en gelijkwaardig beschouwde instelling van hoger onderwijs.
  - b. de student de beoogde leerdoelen op een andere wijze heeft bereikt, blijkens andere door de student te overleggen bewijsstukken, volgens een bevoegde examinerator.
2. De examencommissie van de betreffende opleiding beslist over het verlenen van vrijstellingen nadat zij advies van de betrokken docenten heeft ingewonnen. De student wordt hierover schriftelijk geïnformeerd

Bijlage 1 Reglement van Orde voor tentamenzittingen

1. In de zalen zijn de zitplaatsen aangegeven door gereedliggend tentamenpapier. De studenten kunnen in de aangewezen zalen zelf hun plaatsen uitzoeken, tenzij de surveillant anders beschikt.
2. De studenten dienen vóór aanvang van de zitting hun plaatsen te hebben ingenomen. Bij te laat komen geldt dat eventueel nog aan het tentamen kan worden deelgenomen wanneer nog geen enkele andere kandidaat de tentamenzaal in de tussentijd heeft verlaten. Dit geldt tot een half uur na aanvang van het tentamen. Daarna kan niet meer worden deelgenomen.
3. Studenten nemen tijdens tentamenzittingen zodanige rust in acht dat op geen enkele manier hinder wordt veroorzaakt voor medestudenten.
4. Indien de examinerator hiervan gebruik maakt, vullen studenten het toetskaartje of de beoordelingsmededeling volledig en goed leesbaar met pen in. Ze vermelden: studentnummer, naam, voorletters, adres, vakcode en datum. Ook de opleiding waar je ingeschreven bent moet ingevuld worden. Indien je bij meerdere opleidingen ingeschreven bent, vul dan die opleiding in waar de resultaten van het vak bewaard dienen te worden.
5. Bij inlevering van het werk dient elk ingeleverd vel papier voorzien te zijn van de duidelijk leesbare naam met voorletters en het studentnummer van de student. Een student die geen van de vragen heeft kunnen beantwoorden, levert één vel in met daarop naam, voorletters en studentnummer. Bij meerdere vellen dienen deze in elkaar gevouwen te worden.
6. Het werk wordt bij de surveillant ingeleverd. Bij het verlaten van de zaal neemt de student de nodige rust in acht, zodat medestudenten daarvan geen hinder ondervinden.
7. Een korte toiletpauze is mogelijk na verlof daartoe van de surveillant. In beginsel kan deze faciliteit slechts aan één persoon gelijktijdig per zaal worden gegeven.
8. Tassen, boeken en dergelijke mogen, behoudens uitdrukkelijke toestemming, niet in de zaal worden meegenomen. Eventueel is er een mogelijkheid om deze voorin de zaal te leggen.
9. Op tafel bevinden zich alleen die attributen die voor het maken van het tentamen absoluut noodzakelijk zijn, zulks ter beoordeling van de surveillant.
10. Het is de studenten gedurende tentamenzittingen zowel binnen als buiten de zaal niet toegestaan direct of indirect met elkaar in contact te treden.
11. In geval van fraude wordt het tentamen ongeldig verklaard. Het resultaat wordt dan vastgesteld op het cijfer 1. Bovendien kunnen ook verdergaande maatregelen getroffen worden.
12. In geval van ongeoorloofde deelname aan een tentamen wordt het ingeleverde werk niet nagekeken.
13. Per zaal is tijdens de zitting minstens één surveillant van de opleiding aanwezig, die het onderwijs in het betrokken tentamenvak verzorgt. Alle door hem gegeven aanwijzingen dienen direct te worden opgevolgd. Klachten of bezwaren van de studenten kunnen alleen na de zitting in behandeling genomen worden.
14. De student dient altijd zijn/haar collegekaart mee te nemen naar het tentamen en deze ten tijde van het tentamen zichtbaar op tafel neer te leggen.
15. Gebruik van woordenboeken, rekenmachines, organizers, GSM-telefoons of andere elektronische apparatuur is, behalve bij nadrukkelijke toestemming van de surveillant, niet toegestaan. GSM-telefoons behoren tijdens tentamenzittingen te zijn uitgeschakeld.
16. Bij het inleveren van het gemaakte tentamen en het verlaten van de tentamenruimte parafeert de student de aanwezigheidslijst zoals die door het OSC aan de surveillant ter beschikking is gesteld. Daarbij toont de student zijn collegekaart of ander gewaarmerkt identiteitsbewijs.

Bijlage 2 Fraude

1. Onder fraude wordt verstaan:
  1. Het bij onderwijseenheden gebruik maken van andere (elektronische of technologische) hulpmiddelen dan die waarvan de examinator vóór het begin van de onderwijseenheid schriftelijk heeft bekendgemaakt dat ze waren toegestaan.
  2. Het bij tentamens gebruik maken van (elektronische of technologische) hulpmiddelen of hulp waarvan de student wist of behoorde te weten dat zij niet waren toegestaan. Onder de in de vorige zin bedoelde hulp of hulpmiddelen vallen in ieder geval:
    - a. Spieken, al dan niet:
      - § met behulp van spiekbriefjes;
      - § door af te kijken bij tentamens;
      - § door af te laten kijken bij tentamens;
      - § door het ontvangen of verzenden van (tekst)berichten;
      - § door tijdens de uren dat een tentamen wordt afgenomen, en terwijl het werk nog niet is ingeleverd, in contact te treden met anderen, anders dan met het tentaminerende personeel.
    - b. Valsheid in geschrifte.
    - c. Manipulatie van onderzoeksgegevens bij (groeps)opdrachten.
  3. Gedrag van studenten waarvan de examinator vóór het afnemen van het examen of onderwijseenheid schriftelijk heeft bekendgemaakt dat het als frauduleus beschouwt en waarbij de examinator heeft aangegeven welke maatregelen men zal opleggen bij vaststelling van dit gedrag.
  4. Het letterlijk overnemen of gebruiken van andermans werk en het te presenteren als eigen werk (plagiaat).
  5. Alle vormen van fraude anders dan hierboven bij lid 1 tot en met 4 genoemd, zulks ter beoordeling door de examencommissie.
2. Bij geconstateerde fraude legt de examinator de volgende maatregel op: beoordeling van het gehele onderwijseenheid met het cijfer 1. Dit geldt ook bij fraude bij een gedeelte van een onderwijseenheid. Ingeval van ongeoorloofde deelname aan een onderwijseenheid, zal de examinator eventueel ingeleverd werk als uitvloeisel van een opdracht of deelname aan een tentamen niet beoordelen.
3. Indien de examinator fraude heeft geconstateerd, doet hij daarvan onverwijld schriftelijk mededeling aan de examencommissie. De examencommissie bepaalt welke aanvullende maatregelen getroffen worden en deelt deze schriftelijk mede aan de betrokken student. De examencommissie kan de student wegens fraude voor ten hoogste één jaar uitsluiten van deelname aan het desbetreffende tentamen.
In het uiterste geval kan de examencommissie na vaststelling van fraude besluiten de betrokken student voor maximaal één jaar uit te sluiten van deelname aan alle tentamens van de opleiding.
Een onderwijseenheid waarbij op enige wijze fraude is vastgesteld mag tijdens de periode van uitsluiting niet vervangen worden door een andere onderwijseenheid.
4. Voor wat betreft bezwaar en beroep tegen een beslissing die in het kader van lid 2 en 3 is genomen, is artikel 21 OER (of art. 3.11 Master OER GW) van toepassing.

Bijlage 3 Regeling Aanmelding en terugtrekking onderwijseenheden, examens en tentamens

Aanmelding en terugtrekking onderwijseenheden

Voor elke onderwijseenheid uit de bacheloropleiding dat een student wil volgen geldt een intekenprocedure. Deze verloopt via Blackboard. Voor onderwijseenheden waarin gebruik wordt gemaakt van werk- of practicumgroepen kan tevens een separate intekenprocedure (b.v. via schriftelijke intekenlijsten) gelden. Op de Blackboard-site van de betreffende onderwijseenheid wordt dan uitgelegd waar en wanneer via deze lijsten kan worden ingetekend.

De precieze tijdvakken waarbinnen de student zich kan intekenen voor onderwijseenheden worden telkens via de startpagina van Blackboard gepubliceerd. Studenten die zich na de uiterste intekendatum alsnog willen intekenen, kunnen daartoe via de coördinator Blackboard een verzoek indienen. De toestemming om deel te nemen hangt dan af van de vraag of de op het aantal ingeschreven deelnemers afgestemde organisatie van de onderwijseenheid het opnemen van extra deelnemers toelaat, zulks ter beoordeling van de examinator.

Contractanten, bijvakkers, rugzakkers, uitwisselingsstudenten en overige UT-studenten die onderwijseenheden willen volgen bij PSY moeten contact opnemen met de coördinator Blackboard. De inschrijving voor de onderwijseenheden wordt voor deze studenten door de coördinator gedaan.

Een ingeschreven student die bij nader inzien toch niet wil deelnemen aan de onderwijseenheid, dient zich voor de uiterste intekendatum uit te schrijven via Blackboard.

NB: wanneer een student zich via Blackboard aanmeldt voor een onderwijseenheid, ontvangt hij/zij de volgende mededeling:

Box 1: Illustratie van de Blackboard-mededeling na aanmelding voor een onderwijseenheid

- § *Deelname aan de betreffende onderwijseenheid is mogelijk alleen toegestaan indien de student aan bepaalde verplichte voorkenniseisen voldoet.*
- § *Indien de student niet aan de verplichte voorkenniseisen voldoet, dient hij/zij zich voor het einde van de intekenperiode uit te schrijven.*
- § *Indien de student twijfelt of hij/zij gerechtigd is deel te nemen aan de betreffende onderwijseenheid, dient hij/zij zich tot de studieadviseur te wenden;*
- § *Ongeoorloofde deelname aan een onderwijseenheid wordt gesanctioneerd (art. 4.2)*
- § *In geval van ongeoorloofde deelname aan een onderwijseenheid zal eventueel ingeleverd werk niet beoordeeld worden (art. 4.2)*
- § *Ten einde te voorkomen dat studenten ongeoorloofd deelnemen aan tentamens zal er voor en tijdens het tentamen gecontroleerd worden aan de hand van de TAST-intekenlijst.*
- § *Ten einde te voorkomen dat studenten ongeoorloofd deelnemen aan tentamens zal tijdens het tentamen gecontroleerd worden aan de hand van de collegekaarten.*

Aanmelding en terugtrekking tentamens

Het intekenen voor deelname aan tentamens via TAST is verplicht en staat los van het intekenen voor deelname aan onderwijseenheden. Voor elk tentamen moet apart worden ingetekend. Intekenen kan tot 8 dagen voordat de tentamenperiode begint. Een tentamenperiode begint op de maandag in de week waarin de eerste tentamens beginnen. Na die datum kan er niet meer worden ingetekend.

Ingetekend zijn betekent recht op deelname (mits voldaan aan verplichte voorkenniseisen). Voor deze studenten is geregeld dat er voldoende plaatsen zijn in de tentamenzaal en dat er voldoende exemplaren van het tentamen zijn.

NB: Staf van het Onderwijs Service Centrum checkt aan de hand van de TAST-intekenlijst of de studenten die zich hebben ingetekend gerechtigd zijn aan een betreffend tentamen deel te nemen. Indien een student op de lijst voorkomt die niet gerechtigd is deel te nemen, zal dit aan de examiner(en) van de onderwijseenheid worden meegedeeld.

Wanneer men zich heeft ingetekend voor een tentamen dan heeft men tot 1 dag voor het tentamen de tijd om zich weer uit te tekenen.

Alle regelingen omtrent het intekenen, afmelden en overmacht lopen via BOZ en **niet** via de docent van de onderwijseenheid.